

ХУСРАУШАХ

Превод от арабски: Павлина Кюльовска-Мура, 1984

chitanka.info

1. ХУСРАУШАХ

Царят на Персия имал син на име Хусраушах. Когато Хусраушах пораснал, баща му се загрижил за възпитанието и образованието на сина си. Избрал най-големите учени и преподаватели за времето си, за да го обучат на науки и изкуства. Те му дали добро възпитание. А и Хусраушах бил много умен, обичал учението. Той изучил история, география и богословие, станал опитен във военното дело и ездата, овладял геометрията, декламирал най-нежните стихове, казани от красноречиви поети. Най-много обаче Хусраушах се пристрастил към краснописа. Едва достигнал юношеска възраст, той надминал хората на своето време и даже учителите си. Славата му се разнесла и достигнала до Индия.

2. РАЗБОЙНИЦИТЕ

Индийският цар узнал за дарбата на Хусраушах и му се приискало да го види. Изпратил пратеник със скъпи подаръци за близките на Хусраушах. Баща му се стремил да укрепи връзките си с индийския цар. Той намирал, че подобни пътешествия ще бъдат полезни уроци за сина му. Царят изпратил Хусраушах с пратеник. Дал им и десет камили, натоварени със скъпи подаръци за царя, и двадесет конници да ги охраняват. Така те вървели в продължение на един цял месец. След това ги нападнали петдесет разбойници. Един от конниците се провикнал: „Ние сме пратеници на персийския цар до индийския цар“. Разбойниците се присмели на думите му. Хусраушах видял, че трябва да се отбранява, и се бил заедно с хората си. Били се, докато всички паднали убити или ранени. Тази битка отчаяла Хусраушах. Той дръпнал юздите, конят му се впуснал и бягал, докато паднал мъртъв на земята. Хусраушах се огледал наоколо, но не видял никой да го преследва. Разбрал, че разбойниците са заети с плячката, и бил много благодарен за спасението си.

3. НА ГОСТИ ПРИ ШИВАЧА

Няколко дни Хусраушах се лутал без посока. Хранел се с треви, които намирал по пътя си, и спял на земята, докато съгледал някакъв голям град. Хусраушах тръгнал към него, влязъл и се зарадвал, че след толкова време отново вижда хора. Спрял при дюкяна на един шивач, поздравил го и попитал:

— Как се нарича този град, о, господарю мой?

Шивачът разбрал, че събеседникът му е чужденец. Разпитал за името му и как е попаднал в тази страна. Хусраушах му разказал какво бил препатил. Шивачът се натъжил и го посъветвал:

— Пази се, о, синко мой, да не разбере някой кой си. Царят на тази страна е голям враг на баща ти. Ако узнае за теб, ще те убие.

Хусраушах му благодарил и останал няколко дни на гости при шивача.

4. В ГОРАТА

Един ден, след като Хусраушах възвърнал силите си, шивачът му казал:

— Прието е принцовете да изучават от малки занаят, за да им бъде полезен в трудност. Какъв занаят си учил ти?

— Изучих много науки и изкуства, станах изкусен краснописец — отвърнал Хусраушах.

— Това сега не може да ти помогне — рекъл шивачът. — Аз ще ти купя брадва и въжета. Ще ходиш в гората да сечеш дърва и ще ги продаваш. Та ти си силен момък, способен да работиш и ла си изкарваш прехраната.

Хусраушах се зарадвал на това и взел да ходи всеки ден в гората. Той сечал много дърва и ги продавал. Успял да върне дълга си на шивача и да спести доста пари.

5. ПОД ЗЕМЯТА

Един ден Хусраушах взел да сече дънера на едно дърво навътре в гората. Видял на земята желязна халка, прикрепена за дървена врата. Напрегнал всички сили да вдигне вратата и намерил под нея стълба. Слязъл по нея и се намерил в обширна местност, огромна градина и дворец, подобен на който не бил виждал на земята. Забелязал, че местността е осветена, въпреки че слънчевите лъчи не я докосвали. Това го учудило.

6. ПЛЕННИЦАТА НА ЗЛИЯ ДУХ

Хусраушах съгледал красива девойка, седнала на един диван, близо до него. Почудата му се усилила. Щом го видяла, девойката пребледняла и от силен страх се разтреперала.

— Кой си ти? — попитала го тя. — Как попадна на това място?

Хусраушах ѝ разказал историята си. Девойката се успокоила, страхът и изчезнал. Той я попитал коя е тя.

— Моят разказ е по-удивителен от твоя — отвърнала тя. — Моят баща е цар като твоя. Злият дух ме отвлече от двореца на баща ми в нощта на моята сватба. Той ме остави тук, затвори ме под земята и ме посещава всеки петък. Тук, на това място, аз прекарах няколко години.

7. ТАЛИСМАНЪТ НА ЗЛИЯ ДУХ

Хусраушах продължил да разговаря със затворената девойка за различни неща и да я утешава. А като дошло време за обед, двамата влезли в столовата. Хусраушах видял в нея всевъзможни ястия, плодове и напитки, за каквито никога даже не бил си и помислял. Девойката му казала:

— Идвай всеки ден да ядеш и да пиеш с мен каквото си харесаш от гозбите и напитките. Но внимавай да не се доближиш до тази бутилка. Ако сръбнеш от нея, ще съжаляваш.

Хусраушах ял и пил от каквото искал. После дяволът му внушил да сръбне от тази бутилка. Девойката му забранила и го предупредила за последствията. Но това още повече усилило желанието и упорството му и той се заинатил. Щом сръбнал малко от това питие. Хусраушах загубил разум и на лицето му се изписали признаци на лудост. Като вървели в градината, той рекъл на девойката:

— Не би ли могла да избягаш от този зъл дух и да отидем заедно в двореца на баща ти, или да се скриеш на някакво друго място?

Девойката отвърнала учудено:

— Не, няма възможност, защото той лесно ще ме открие, където и да отида. Ако избягам, ще ме убие. А той не ми прави нищо лошо. Напротив, прави всичко, което е по силите му, за да ме зарадва, и се покорява на всяко мое искане. Защо тогава аз да го мамя?

— Каква е тази стъклена топка, която виждам наблизко до шадравана? — попитал Хусраушах.

— Това е талисманът на злия дух, който го повиква винаги, щом ми трябва. Ако се докоснеш до тази топка, злият дух начаса ще се яви — отвърнала девойката.

8. ДЪРЗОСТТА НА ХУСРАУШАХ

Хусраушах си въобразил, че е способен да убие злия дух и да освободи девойката от него. Той рекъл на девойката:

— Въпреки всичко аз ще призова този зъл дух и ще го убия пред тебе с тази моя брадва. Ти ще видиш смелост, която не би могла да си представиш.

Девойката разбрала, че питието го кара да забрави за последствията. Тя паднала на колене и взела да го моли да се въздържи от тази глупост, защото злият дух ще убие и двамата. Но Хусраушах не обърнал внимание на съвета ѝ и забързал към талисмана, ритнал го с крак и го счупил.

9. БЯГСТВОТО НА ХУСРАУШАХ

Щом Хусраушах счупил талисмана, смрачило се, гъст дим обгърнал всичко, земята затреперала и дворецът се разтърсил. Тогава той се осъзнал и разбрал ужасната си грешка, но късно. Побягнал към стълбището, обхванат от силен страх, и захвърлил обувките и брадвата си. Бързал така, докато стигнал у дома си. Но не успял да се съвземе от ужаса и уплахата.

10. ХУСРАУШАХ И ЗЛИЯТ ДУХ

Тъкмо Хусраушах влязъл в къщи, ето че довтасал шивачът и му рекъл:

— Един старец дойде в моя дюкян с твоята брадва и обувки и ме попита: „Познаваш ли стопанина на тази брадва и тези обувки?“ Аз му отвърнах: „Да“. Показах му и къщата и той сега те чака на вратата.

Хусраушах много се уплашил и поискал да се скрие от стареца. Но изневиделица таванът се разпукал и старецът се спуснал при тях. В ръката си държал брадвата и обувките. Той се обърнал към Хусраушах:

— Твоя ли е тази брадва? Твои ли са тези обувки?

Лицето на юношата пребледняло, страх сковал сърцето му. Старецът го хванал за ръката и се издигнал в простора. Той летял някое време, подире се спуснал в двореца. Тук си възвърнал противния образ на дух.

11. ПОСЛЕДСТВИЕ ОТ НЕРАЗУМИЕТО

След това злият дух попитал Хусраушах:

— Познаваш ли тази девойка?

— Не, не я познавам, нито съм я виждал някога през живота си — отвърнал Хусраушах.

Тогава злият дух рекъл на девойката:

— Познаваш ли този момък?

— Не — отвърнала тя, — не го познавам, нито съм го виждала някога в живота си.

Злият дух й казал сърдито:

— Нима не той е забравил при теб тези обувки и тази брадва?

Девойката замълчала и не отвърнала. Злият дух се обърнал към нея и й рекъл:

— Щом не познаваш този момък, вземи тази сабя и го убий!

— Какво престъпление е извършил, та да го убия? Не, не мога да убия невинен — отвърнала тя.

Злият дух се обърнал към момъка и му рекъл:

— Щом не познаваш тази девойка, вземи тази сабя и я убий!

— Как така ще убия човек, без да има за какво? — отвърнал той.

Тогава злият дух се обърнал гневно към двамата и рекъл:

— Ако не бяхте ме лъгали, щях да ви простя вината. Но вие излъгахте и аз непременно ще ви накажа. Нея ще я затворя в дълбока пещера, където не може да достигне нито човек, нито дух, и ще я оставя без хляб и вода, да умре.

Изведнъж в стаята се смрачило, подир някое време светлината се върнала, но момичето го нямало.

12. ХУСРАУШАХ СЕ ПРЕВРЪЩА В МАЙМУНА

Тогава злият дух рекъл на Хусраушах:

— Аз можех да направя с теб същото, но ще се задоволя да те превърна в маймуна или в куче, или в магаре, или в лъв, или в каквото искаш животно.

Хусраушах паднал на колене, заплакал и взел да го моли да му прости грешката. Той посочил на злия дух много случаи на снизхождение, на милост към слабия от силния.

Но злият дух не се вслушвал в думите му, той полетял с него на върха на висока планина, подир това взел малко пръст, изрекъл вълшебни думи, после хвърлил пръстта в лицето на Хусраушах с думите: „Излез от човешкия си образ и стани маймуна“.

После злият дух отлетял и оставил преобразования в маймуна Хусраушах.

13. КОРАБЪТ НА СПАСЕНИЕТО

Маймуната тръгнала, накъдето ѝ видят очите. Тя се спуснала в подножието на една планина и спряла на брега на морето, недалеч от нея. Видяла голям кораб да приближава брега.

Проблеснала надежда за спасение. Маймуната откъснала от едно дърво голям клон и го хвърлила в морето. После отскубнала две малки вейки и взела да гребе. Гребала с тях, докато я видели от кораба. Хората се почудили на ума ѝ и хвърлили едно дълго въже. Маймуната се хванала за него и се покатирила при тях. Щом стигнала кораба, един пътник рекъл:

— Каква е ползата ни от тази маймуна?

— По-добре е да я хвърлим в морето — продумал втори.

— Не, да я убием — допълнил трети.

Другите се присъединили към него.

Маймуната паднала на колене пред капитана. Той се смилил над нея и я взел под своя закрила.

14. КРАСНОПИСЕЦЪТ НА ЦАРЯ

Корабът плувал петдесет дни. После стигнал брега на голям град. При капитана дошъл пратеник на царя и рекъл:

— Краснописецът на царя умря преди месец. Сега търсим във всички кораби, достигнали страната ни, краснописец да го замести. Ако сред пътниците ти има умели краснописци, нека напишат на тази хартия по един ред, за да го покажем на царя и да чуем мнението му.

Петима пътници се приближили, показали няколко образци на красив почерк. Щом свършили, маймуната се втурнала към листа, грабнала го и хванала молива в ръка. Присъстващите се разтревожили и се уплашили да не разкъса листа. Но като я видели да пише красиво отбрани премъдрости с всички видове красиви почерци, те се успокоили.

Когато царят видял почерка на маймуната, зачудил се и го харесал най-много от всички видени през живота му почерци. Той заповядал да я доведат при него с тържествено шествие. Хората му казали: „Този превъзходен почерк е на една маймуна“. Удивлението на царя се усилило и много му се приискало да я види.

Облекли тогава маймуната в разкошни дрехи. Хората се спрели край пътя и учудени я приветствували.

15. ПРИ ЦАРЯ

Като се явила пред царя, маймуната го приветствувала вежливо и почтително. Присъстващите се учудили на съобразителността, с която открила царя между другите. Царят посочил на маймуната да седне до него. Тя седнала почтително. Щом дошло време за ядене, царят поканил и маймуната на масата. Тя яла с него, после си измила ръцете. Наблизо съзряла мастилница и писалка и написала с великолепен почерк красноречиви думи, с които благодарила на царя. Царят много се зачудил на дарованието ѝ, поканил я да играят шах и установил, че е от най-умните играчи.

16. ЦАРСКАТА ДЪЩЕРЯ

Царят повикал дъщеря си, да види тая чудна маймуна. Дъщеря му била изкусна вълшебница. Още щом видяла маймуната, тя се усмихнала и казала на баща си:

— Това не е маймуна, о, татко, това е принц.

Думите ѝ учудили царя и той попитал за историята му.

— Това е той, принцът Хусраушах, син на персийския цар. Опърничавият зъл дух на име Ел-Хаитаур му се ядоса, защото Хусраушах го излъга, и го превърна в маймуна — отвърнала дъщеря му усмихнато.

После тя разказала на царя всичко, което се случило с този принц от напускането на двореца до пристигането му в този град. Царят се обърнал към маймуната и видял, че тя потвърждава думите на дъщеря му.

17. ЦАРСКАТА ДЪЩЕРЯ И ЗЛИЯТ ДУХ

Царят казал на дъщеря си:

— О, ако би могла, дъще моя, да го преобразиш в човек, както е бил преди!

— Ще му възвърна първоначалния образ — отвърнала тя.

После отишла с тях в двора на двореца. Царската дъщеря начертала голям кръг. В него седнали царят, везирът и маймуната. Царската дъщеря ги предупредила да не напущат кръга, за да не ги убие злият дух. Взела малко вода, пръснала я в лицето на маймуната и изрекла:

— Излез от образа на маймуна и възвърни първоначалния, си вид.

И маймуната станала човек. Тогава се стъмнило, гъст дим обвил всичко. Явил се злият дух. Той бил висок като палмово дърво.

— Как се осмели, о, коварна, да възвърнеш на маймуната човешкия образ?

18. БИТКАТА НА МАГЬОСНИЦИТЕ

Щом казал това, злият дух се превърнал в лъв и поискал да разкъса девойката. Царската дъщеря измъкнала един косъм от главата си и се превърнала в остър меч. Лъвът бил разсечен. Злият дух скрил главата си и се превърнал в скорпион. Принцесата станала змия и се хвърлила да убие скорпиона. Тогава двамата се превърнали в орли. Някое време никой не ги видял.

Подир това земята се разцепила и от нея се показала една котка. Котката бягала, а след нея тичал вълк и се опитвал да я разкъса. Тогава котката станала на нар, който взел да се издига нависоко, после паднал на земята и зърната му се разпръснали. Вълкът се превърнал в петел и взел да събира зърната с удивителна скорост.

19. КРАЯТ НА БИТКАТА

Едно от зърната на нара се изплъзнало от погледа на петела, търкулнало се с голяма скорост, паднало в езерото и се превърнало на риба. Петелът се превърнал в кит. Рибата и китът станали отново дух и девойка както преди. Те взели да бълват огън един срещу друг. От огъня се разлетели искри и изгорили везира, осакатили окото на царя и крака на Хусраушах. След някое време злият дух и принцесата изгорели. От тях останали само две купчини пепел.

20. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Хусраушах съзнал, че той е причина за цялата тази несре-та. След като посетил гробницата на принцесата, той се завърнал в родината си. И през целия си живот не забравил, че една негова грешка, до която го докарала глупостта, е станала причина да умрат две принцеси, злият дух и везирът, да ослепее царят и да се осакати самият той.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.